

Vides improbables - Ferran Sáez Mateu

Autor de llibres d'assaig, de poemaris llunyans i d'articles esplèndids, Ferran Sáez Mateu (la Granja d'Escarp, 1964) ha publicat *Vides improbables*, un recull de biografies de quatre heterodoxos catalans que van viure als segles XVI i XVII. Com que el llibre ha aparegut en una col·lecció que aplega assaig i periodisme, és possible que algun lector es pensi que es troba davant de quatre personatges reals. No és el cas. Seguint el solc de Roberto Bolaño a *La literatura nazi en América*, Sáez inventa uns quants personatges ficticis i els emmarca en un context decididament real. A diferència de Bolaño, però, Sáez se serveix d'un llenguatge acadèmic farcit de notes a peu de pàgina i de referències bibliogràfiques, més a prop del rigor fecund d'Umberto Eco que de la fantasia estèril de Joan Perucho.

Els quatre personatges són un capellà que fa la primera volta al món en solitari, un místic que defensa la religió amb les matemàtiques, un sionista *avant la lettre* i un músic que aspira a interpretar la música de la Bíblia. Tots ells són ambigus i impurs, creients i exploradors, i es situen a mig camí entre el sincretisme i la conversió. Els dos personatges més fascinants, però, formen part del marc que inventa l'autor per fer versemblant la seva obra. Em refereixo a Samuel Carasso Cohen, el reaccionari simpàtic que té com a afició l'estudi de les vides heterodoxes, i sobretot al poeta cors Jean-Louis Ragghianti, igualment fals, a qui Carasso cita sempre que en té ocasió. Pot ser oportú reproduir una frase de cadascun. El primer afirma que "Les dades són el fetitxe de l'historiador modern", el segon estableix orgullosament: "Je n'épuise pas les masques". Tots dos eviten, en prosa i en vers, que el llibre sigui un enfilall de clarícies erudites i l'acosten al diàleg espurnejant, amb Carasso com a portaveu de Ragghianti davant Sáez.

Vides improbables es pot llegir com una nova forma de *facció* (és a dir, a la manera d'un fals documental), però també com un assaig sobre els límits del possible, com una mostra d'humor il·lustrat (i il·lustrador), com un passeig pel Renaixement català més desconegut, però és sobretot un intent reeixit de practicar una literatura difícil i personal.